

Poesia **Jordi Llavina**

Saber escoltar la campana

En la poesia de Jaume Subirana, hi ha un llibre que marca un nou tombant: *El rastre de l'animal més lliure* (1994). Contenien, en essència, el que trobaríem en les seves obres posteriors: una poètica de la precisió, en què la llengua, el ritme i fins i tot la rima contribueixen a crear sentit, ja sigui amb poemes més concisos, compostos a partir d'una sola imatge o d'una metàfora, que donen compte d'un gest (per exemple, *Taca*), ja sigui amb els que insinuen un relat i esbossen un conflicte moral (vegeu *Bricolatge domèstic* o *Paret d'un pis buit*, que reflexionen sobre les mudances de la vida i les seves conseqüències; aquí també en dedica un de més breu al mateix tema).

En el llibre que seguia aquell, *En altres coses* (2002), el poeta es refermava en la idea de la claredat i de la precisió: "en el guix, en la idea, ser clar". L'últim poema, *Dies sicut umbra*, reflexionava sobre tot allò que passa sense que nosaltres hi parrem esment: "tens al rostre la dolcesa / de qui pensa en altres coses". M'agradaria relacionar aquest poema amb un d'actual, *Campana*, que comença dient "Dormim malgrat el so de la campana", i que acaba així: "I tornem a menjar, a xerrar, a dormir, / a anar de pressa amb cotxe / al ritme de l'oblit i la campana". Subirana aspira a fer destacar el so de la campana: és a dir, a tornar a (fer) sentir allò que, de tan evident, ja no sentim, allò que ens hem des-acostumat a sentir, perquè el traüt de la vida ens en distreu i ens n'aparta. *Rapala* (2007), el llibre que precedeix aquest, aportava novetats: alguna versió lírica, uns poemes efràscics... però la precisió continuava sent una marca d'estil, i l'aposta pel vers d'art menor, per un versalat i gràcil,

Jaume Subirana és l'últim guanyador del premi de poesia de Sant Cugat JUANMA RAMOS

era també molt ferma. El títol d'aquest, *Una pedra sura*, parteix d'uns versos de Charles Simic: l'ambició és escriure un poema que sigui com una pedra que suri (Amikhai en té un que diu: "Aquell que se'n va de la dona que estimava / farà saltar la seva última paraula / com una pedra llisa damunt l'aigua: / farà tres bots / o quatre. Després s'enfonçarà"). La *pedra* és la plausible concreció d'aquests poemes. Aquí, a parer meu, no hi ha cap peça memorable com *Pescador i fill amb salubre*, de l'anterior. Però és ple de moments felïços. Si en títols precedents hi havia moltes referències a la llum, en aquest es dona lliure curs a l'aigua: "A la peixera dels

dies / he ficat dues mans buides, / i n'he tret dues mans molles". *Quiet* especula sobre l'instant etern: el que quedarà fixat en una fotografia, el que anuncia una bala. *Ocell* centra la mirada en aquest animal, quan es pensa en altres coses (s'espera un avió).

Inversió és un poema tan breu com rellevant: s'hi copsa el detall que generalment ens passa desapercebut. La poesia de Subirana hi aspira: a caçar el reflex, a revelar el revers de les coses. Més d'un poema es refereix a la penombra. En una mitja penombra, un si és no és ombra, gairebé fent-ne l'elogi com el cèlebre llibre de Tanizaki, els objectes adquireixen una pre-

sència real i commovedora (em ve al cap Bol d'*El rastre de l'animal més lliure*; aquí passa el mateix). Una de les meves predileccions és *Unmade Beds*: "a la llinda de la porta, / insistim a encendre el llum, / a mirar-nos el llit fet / aplanant-ne el cobrellit / com per amansir un fantasma", que podríem relacionar amb aquell poema de Cummings, *in spite of everything*, en què és el fat (Doom) qui "amb llarguíssimes mans blanques [va] aplanant cada arruga". També, en el poema de Cummings, com en els de Subirana, la concreció dels objectes serveix per revelar-nos coses fondes: "aquest coixí, estimada, on els nostres caps van viure i van ser". *

Una pedra sura
Autor: **Jaume Subirana**
Premi de poesia **Sant Cugat a la memòria de Gabriel Ferrater**
Editorial:
Edicions 62
Barcelona, 2011
Pàgines: **64**
Preu: **16 euros**

Narrativa **Xavier Serrahima**

Inversemblant versemblança

Criminals
Autor: **Ferdinand von Schirach**
Traducció:
Carme Gala
Editorial:
Empúries
Barcelona, 2011
Preu: **18 euros**
Pàgines: **180**

Lord Byron escriu: "La veritat és estranya; més estranya que la ficció." Gairebé dos-cents anys després el primer llibre de Ferdinand von Schirach (Munic, 1964) sembla confirmar-ho: les onze narracions que ens ofereix, basades en alguns dels casos reals que ha hagut de defensar com a advocat, se situen al límit de la versemblança, si no la superen amb escreix.

Els contes, d'estil clar, net, directe, gairebé asèptic, d'una sobrietat exemplar, ens submergeixen en un Berlín irrealment real, poblat per uns personatges que semblen més sorgits dels universos literaris dels germans Grimm o de Calders que no pas de l'adotzenada vida urbana ac-

tual. Personatges propers, familiars, descrits amb una objectivitat pròpia d'informe pericial, però paradoxalment sorprenents, amarats d'una inversemblant versemblança.

Amb un to impersonal, de fredor notarial –brutal i aspre, sense defugir la truculència quan convé–, inusualment alliberat de judicis morals, imparcial en teoria, però tenyit d'una insòlita calidesa i compassió envers les seves desamparades criatures, Schirach converteix el realisme màgic sud-americà en una crua i difícil d'assimilar crònica del somni –o del malson– de la realitat quotidiana.

Aquest debut –que va tenir un èxit esclatant i insospitat– beu de les

més diverses fonts per esdevenir tan inclassificable com inconfusible: hereta de tots, però filla de ningú.

Amb un metòdic esperit processal, d'arquitectura literària mil·limètrica, quasi obsessiva, l'autor basteix miniatures en prosa, delicades peces d'orfebreria d'encaix perfecte. Perfecció prussiana que comporta un perill quasi insalvable: subordinar en excés la llibertat creativa a la norma; la forma, al fons. Sovint la voluntat de perfecció anihila l'element essencial de l'art: l'esperit literari, l'ànima humana.

Això no obstant, quan reix a superar aquest risc, diluint essència i substància, els resultats són brillants. Així, *L'Espina* ens transporta a

un món més psíquic que no pas físic, surrealista, on la normalitat és estranyesa, on només és impossible el possible; *Encara rai* ens brinda un tast de meravella, que ens fa rememorar el cèlebre clau a la paret de Txékhov –substituit per un gos enterrat– on res no és sobrer, i, per acabar, *L'erigó*, talment sortit dels llavis de Xahrazad, és magistral, antològic: no tan sols podria posar-se com a exemple de com s'ha d'estructurar una narració, sinó que justifica, per ell sol, la lectura d'aquest llibre.

En síntesi, *Criminals* és una més que aconsellable obra d'un autor conscient que, si es vol innovar, res millor que mantenir-se fidel als clàssics. *